

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-83-157>

УДК 336.1:502.131.1

ПАРАДИГМА ЗЕЛЕНИХ ІНВЕСТИЦІЙ КРІЗЬ ПРИЗМУ ПУБЛІЧНИХ ФІНАНСІВ

THE PARADIGM OF GREEN INVESTMENTS THROUGH THE LENS OF PUBLIC FINANCE

Ткачук Наталія Василівнакандидат економічних наук, доцент,
Волинський національний університет імені Лесі Українки
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3518-0449>**Tkachuk Natalia**

Lesya Ukrainka Volyn National University

У статті досліджено теоретичні та практичні аспекти формування парадигми зелених інвестицій у системі публічних фінансів України в умовах післявоєнного відновлення економіки. Обґрунтовано зростання ролі екологічно орієнтованих інвестицій як важливого інструменту забезпечення сталого розвитку та інтеграції України до європейського економічного простору. Визначено особливості функціонування механізмів публічно-приватного партнерства у фінансуванні проєктів відбудови соціальної та інфраструктурної сфери, а також їх значення для залучення іноземних інвестицій і підвищення ефективності використання бюджетних ресурсів. Проаналізовано сучасні підходи до реалізації зелених інвестицій, зокрема через механізми зелених публічних закупівель, міжмуниципального співробітництва та участі міжнародних донорських організацій у фінансуванні екологічних проєктів. Особливу увагу приділено ролі органів місцевого самоврядування у плануванні та реалізації проєктів сталого розвитку, а також використанню цифрових інструментів управління процесами відновлення, зокрема системи DREAM. Досліджено практичні приклади реалізації екологічних інвестиційних проєктів у територіальних громадах України та визначено їх значення для підвищення енергоефективності, розвитку системи управління відходами та впровадження сучасних екологічних технологій. За результатами дослідження обґрунтовано необхідність удосконалення фінансових механізмів стимулювання зелених інвестицій, розвитку зеленого бюджетування, розширення участі малого і середнього бізнесу у реалізації інфраструктурних проєктів та посилення прозорості використання публічних фінансів у процесі післявоєнної відбудови України.

Ключові слова: зелені інвестиції, публічно-приватне партнерство, сталий розвиток, відбудова інфраструктури, корпоративні фінанси, публічні фінанси, цифрові технології.

This article explores the strategic role of green investments in the reconstruction of Ukraine's infrastructure and housing sectors within a sustainable development framework. The study emphasizes public-private partnership (PPP) mechanisms involving foreign investors, ensuring transparency of financial flows and minimizing corruption risks. Practical examples include the use of eco-friendly technologies, inter-municipal cooperation, and digital reconstruction management systems. Furthermore, the article examines the alignment of Ukraine's recovery strategies with the European Green Deal and EU standards. Statistical data from 2025 is analyzed to illustrate investment trends, funding allocations, and the effectiveness of green projects. The study concludes that green investment through PPPs can significantly accelerate Ukraine's post-conflict recovery, enhance corporate financial development, and promote inclusive, environmentally sustainable practices. A strategic direction for the development of public–municipal–private partnerships in Ukraine, in the context of preparation for accession to the European Union, should be the orientation of local self-government bodies toward increasing the production of “green” energy and promoting small-scale distributed generation based on renewable energy sources. The number of requests submitted by municipal enterprises for small distributed generation projects is currently on the rise. While they receive partial support from local self-government bodies, the key challenge remains the provision of adequate financing for such projects. At this point, both the state and the private sector can play a crucial role; however, this requires the development of an appropriate partnership mechanism between these stakeholders. In addition, various international grant programs and specialized charitable foundations may be utilized to finance such initiatives. This, in turn, would expand the number of public–private partnership entities and increase the overall volume of funding allocated to these projects. The potential of inter-municipal–private partnerships is becoming increasingly evident

each year through inter-municipal cooperation among territorial communities in the field of waste collection and processing, particularly municipal solid waste management.

Keywords: green investments, public-private partnership, sustainable development, infrastructure reconstruction, corporate finance, public finance, digital technologies.

Постановка проблеми. В умовах масштабних руйнувань, спричинених воєнною агресією росії проти України, одним із ключових завдань є ефективне відновлення соціальної інфраструктури та житлового фонду. Враховуючи міжнародні тренди сталого розвитку та зростаюче значення екологічних аспектів, активне залучення «зелених» інвестицій набуває особливого значення. Україна, маючи статус кандидата на вступ до Європейського Союзу, повинна інтегрувати принципи Зеленого європейського курсу у процес відбудови, забезпечуючи прозорість, інклюзивність і ефективність фінансування.

Публічно-приватне партнерство виступає інструментом, що поєднує державні, муніципальні та приватні інтереси, сприяючи мобілізації ресурсів для реалізації великих інфраструктурних проєктів. Особливу увагу варто звернути на іноземні інвестиції, які, окрім фінансової підтримки, забезпечують контроль і підзвітність, мінімізуючи корупційні ризики. При цьому «зелені» інвестиції мають додаткову цінність завдяки впровадженню екологічно безпечних технологій, спрямованих на збереження довкілля.

Залучення зелених інвестицій через механізми публічно-приватного партнерства є стратегічним інструментом відновлення України, що відповідає вимогам сталого розвитку та інтеграції в ЄС. Важливо забезпечити прозорість та інклюзивність процесу, поєднуючи зусилля держави, бізнесу та громадськості. Цифрові технології, такі як система DREAM, та міжмуніципальна співпраця відкривають нові можливості для ефективного управління ресурсами й реалізації екологічних проєктів. Для подальшого розвитку корпоративних фінансів необхідно вдосконалювати нормативно-правову базу, стимулювати «зелені» закупівлі і підтримувати малий і середній бізнес.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика зелених інвестицій та їх ролі у трансформації публічних фінансів активно розробляється як у зарубіжній, так і у вітчизняній науковій літературі. Теоретичні засади екологічно орієнтованого розвитку економіки закладено у працях таких зарубіжних дослідників, як Herman Daly – описує концепцію екологічної економіки, Robert Costanza – досліджував оцінку екосистемних послуг, Nicholas Stern висвітлює сутність економіки зміни клімату, Joseph Stiglitz – державне регулювання та сталий розвиток та Mariana Mazzucato працювала над темою роль держави в інноваційних інвестиціях.

У контексті формування європейської політики зеленого фінансування важливими є аналітичні документи та дослідження, підготовлені European Commission в межах реалізації European Green Deal, а також підходи до кліматичного бюджетування, що розробляються під егідою OECD.

Серед українських науковців питання екологічної модернізації економіки, розвитку зелених фінансів та трансформації публічних фінансів досліджують, зокрема, О. В. Бородієнко [2], Б. Данилишин [3], А. Демчук [4]. Проблеми фінансування відновлення економіки досліджував у своїх працях О. Колісниченко [6], дослідженнями щодо енергоефективності та екологічної економіки займалися Г. Замазєєва [5], Ю. Усенко [11], а також сучасні дослідники проблем зеленого зростання та сталого розвитку – В. С. Чала [12], М. Тополов [10] та інші.

Окремий напрям становлять дослідження механізмів державно-приватного партнерства у фінансуванні екологічних проєктів, розвитку зелених облигацій, кліматичних фондів та інструментів бюджетного стимулювання декарбонізації економіки.

Водночас, попри значний науковий доробок, питання формування цілісної парадигми зелених інвестицій саме крізь призму системи публічних фінансів України, з урахуванням євроінтеграційних зобов'язань та післявоєнного відновлення, залишаються недостатньо систематизованими та потребують подальших комплексних досліджень.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на значну кількість наукових праць, недостатньо дослідженими залишаються питання:

– інтеграції принципів зеленого інвестування у бюджетний процес та середньострокове бюджетне планування;

– формування ефективних фінансових механізмів стимулювання зелених інвестицій на місцевому рівні;

– розвитку державно-муніципально-приватного партнерства у сфері зеленої енергетики;

– оцінки фінансових ризиків та бюджетної ефективності екологічних інвестицій;

– адаптації української системи публічних фінансів до вимог європейської зеленої таксономії.

Особливо актуальною залишається проблема забезпечення узгодженості між цілями екологічної трансформації економіки та реальними можливостями державного і місцевих бюджетів в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення України.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є обґрунтування теоретико-методологічних засад формування парадигми зелених інвестицій у системі публічних фінансів та визначення напрямів її практичної імплементації в Україні.

Для досягнення поставленої мети передбачається вирішення таких завдань:

1. Розкрити економічну сутність та еволюцію концепції зелених інвестицій.

2. Дослідити роль публічних фінансів у стимулюванні екологічно орієнтованого інвестування.

3. Проаналізувати сучасні фінансові інструменти підтримки зелених проєктів.

4. Визначити особливості формування зеленого бюджетування на державному та місцевому рівнях.

5. Розробити рекомендації щодо удосконалення фінансового забезпечення зелених інвестицій в Україні з урахуванням євроінтеграційних процесів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Під час проведення децентралізації стало розвиватися муніципально-приватне партнерство, оскільки в органах місцевого самоврядування з'явилися додаткові кошти на реалізацію певних інфраструктурних проєктів, насамперед для будівництва доріг та благоустрою, а також на «зелені» інвестиції. З початком повномасштабної війни росії проти України в лютому 2022 р. стали реалізовуватися деякі проєкти публічно-приватного партнерства інклюзивного спрямування, націлені на покращення життя сімей з дітьми, інвалідів, людей похилого віку, вимушено переміщених осіб тощо, які постраждали від війни.

Сучасній сфері господарювання притаманне поєднання публічних і приватних інтересів, тому важливо добитися гармонійного їх поєднання. Публічні інтереси представляє держава та органи місцевого самоврядування

в особі уповноважених органів, а приватні інтереси – представники приватного бізнесу в особі їх громадських організацій. Таке поєднання інтересів за певних обставин набуває ознак публічно-правового партнерства, що дозволяє ефективно використовувати публічні фінанси країни, не допускати їх розкрадання. Останнє особливо характерне для закупівель в системі Міністерства оборони України під час війни, а також при відбудові об'єктів соціальної інфраструктури на місцях. Тому в умовах воєнного стану в Україні під особливий контроль не тільки державних структур, а й громадськості, необхідно поставити виділення коштів обласними і районними державними адміністраціями (військово-цивільними адміністраціями) на відбудову об'єктів соціальної інфраструктури в регіонах, що постраждали від російської агресії. Засоби масової інформації постійно викривають корупційні випадки при здійсненні цих витрат. Правоохоронні органи також періодично звітують про затримання керівників регіональних структур або їх заступників, які через пов'язаних з ними осіб або фірм здійснюють корупційні діяння в процесі використання бюджетних коштів, призначених на відбудову [1].

При фінансуванні відбудови зруйнованої інфраструктури та житла на принципах сталого розвитку (а це сьогодні є основним вектором розвитку ЄС) в Україну слід активніше залучати іноземні інвестиції (насамперед, «зелені» інвестиції), які повинні контролюватися цими ж інвесторами. Відповідно, проєкти з відбудови об'єктів інфраструктури в Україні повинні обов'язково враховувати вимоги Зеленого європейського курсу, оскільки наша країна недавно отримала статус кандидата на вступ до ЄС. В силу цього необхідний обов'язковий контроль з боку іноземних інвесторів за реалізацією спільних з ними проєктів публічно-приватного партнерства. Тим більше, що міжнародні спонсори України планують надати фінансову допомогу для відбудови нашої країни на сотні мільярдів доларів США.

Виходячи із сказаного, до основних принципів публічно-приватного партнерства слід віднести наступні: забезпечення та дотримання фінансових інтересів всіх суб'єктів цього партнерства; мінімізація ризиків при реалізації проєктів публічно-приватного партнерства; використання не тільки державного контролю, а й широкого громадського контролю за реалізацією вказаних проєктів з метою недопущення корупційних дій; дотримання

вимог Зеленого європейського курсу при розробці та здійсненні проєктів публічно-приватного партнерства; обов'язковий контроль з боку іноземних інвесторів за реалізацією проєктів публічно-приватного партнерства в Україні, в яких вони беруть фінансову участь; необхідність ширшого розвитку проєктів публічно-приватного партнерства інклюзивного спрямування, насамперед для тих верств населення, яке найбільш постраждало від війни.

Певні кошти в рамках публічно-приватного партнерства органи місцевого самоврядування можуть отримати, проводячи так звані «зелені» публічні закупівлі, націлені на збереження довкілля, про свідчить досвід країн ЄС. Так, в Австрії все активніше починають застосовувати механізм «зелених» публічних закупівель, націлених на придбання бюджетними організаціями товарів і послуг, що не шкодять довкіллю. Це стосується миючих засобів, які забруднюють стічні води. В цьому випадку показовим є досвід Відня, де перейшли до закупівлі бюджетними організаціями миючих засобів, які не забруднюють стічні води. Запровадження подібного підходу до публічних закупівель змусило ряд виробників перейти на виробництво не шкідливих для водовідведення миючих засобів, оскільки подібні принципи публічних закупівель стали використовувати й інші муніципалітети Австрії [12].

Загалом, територіальним громадам нашої країни необхідно розробити низку документів щодо планування відновлення та розвитку щоб підвищити ефективність участі ОМС в публічно-приватному партнерстві. Ключовим з них є Стратегія розвитку територіальної громади. Експерти рекомендують використати 5 правил планування для досягнення будь-яких програмних результатів [9]. Їх треба обов'язково використати при розробці проєктів в рамках державно-муніципально-приватного партнерства, оскільки це допоможе підвищити їх ефективність на місцевому рівні. До цих правил відносяться наступні. 1. Треба залучати до процесу планування усіх зацікавлених осіб, насамперед населення громади. Для цього рекомендується проводити громадські слухання, а також створити спеціальні комунальні організації (агенції місцевого економічного розвитку громади, агентства з розвитку бізнесу, інститути міста тощо). 2. Координація та співробітництво, що дозволить підвищити ефективність планування. Для цього територіальним громадам доцільно

брати участь у профільних українських організаціях, а також співпрацювати з такими міжнародними організаціями, як: ПРООН, USAID, U-LEAD, PROSTO, SALAR International, Програма Ради Європи та іншими. 3. Треба враховувати довгострокове бачення перспектив розвитку громади та керуватися принципом «build back better». Зокрема, здійснюючи будівництво нового житла (або його відбудову) варто зробити його не тільки енергоефективним, але й екологічним. Так, проєктуючи котельню, доцільно надати пріоритет альтернативним варіантам палива. Прикладом може бути відновлення «Гостомельського центру первинної медико-санітарної допомоги» в селі Горенка, де встановили тепловий насос та сонячну електростанцію (за фінансової підтримки зарубіжних донорів). Тепловий насос дозволяє економити до 80 % на опаленні. Щоб пристрій працював під час відключення електрики, в амбулаторії встановили гібридну сонячну електростанцію, яка може покривати до 60 % спожитої енергії за рік. Загалом реконструкція об'єкта обійшлася в 56 тис євро, а термін окупності складає 7 років. Кошти виділила міжнародна організація У партнерстві з українськими організаціями постраждала від вибухової хвилі амбулаторія була відбудована з використанням найсучасніших матеріалів та сучасних зелених технологій. 4. Необхідно також планувати відновлення на принципах інклюзивності, залучаючи до цього процесу вразливі категорії населення (ветеранів бойових дій, вимушено переселених осіб, осіб з інвалідністю, жінок з малими дітьми тощо). 5. Необхідно регулярно оцінювати заходи з відновлення та вносити корективи за необхідності. Останнє необхідно для того, щоб мінімізувати розкрадання державних коштів, виділених на відбудову соціальної структури та житла на місцях [13]. Практика показує, що не завжди органи державної влади ефективно використовують ці кошти.

Основними учасниками відбудови на місцевому рівні є органи місцевого самоврядування, активні громадяни на місцях та держава, яка запропонувала та фінансує програму еВідновлення, в яку вносяться дані про пошкоджене житло та надається відповідна допомога. Вже 530 тис громадян внесли подібну інформацію в Реєстр пошкодженого та знищеного майна [3]. Для уникнення зловживань на місцях працюють комісії, які верифікують дані про руйнування та направляють рішення щодо компенсації, її обсягу тощо.

Важливо, що 30 % учасників такої комісії повинні бути із числа громадськості. Для підвищення ефективності заходів з відбудови на місцях проводяться публічні консультації, на яких обговорюються хід відновлення та проблеми, що виникають під час цього процесу.

На початку січня 2024 р. відбулися перші угоди купівлі-продажу житла з використанням житлових сертифікатів. Усього на початок січня було подано понад 8 тис заяв.

Для представників громад важливо прийняти участь у формуванні Національного банку проєктів відбудови в системі DREAM. Цифрова система управління відбудовою DREAM покликана зробити процес відновлення ефективним та прозорим. Ключовим учасником системи є місцеві громади, оскільки органи місцевого самоврядування вносять більшість проєктів до вказаної системи та формують Національний банк проєктів відновлення. Важливо, що завдяки системі DREAM вони зможуть знаходити фінансування для проєктів, оскільки система працює як цифрова мультидонорська платформа. У ній будуть представлені ключові донори та інформація про можливість отримання коштів на відновлення від них. Тобто, ці заходи говорять про появу такої нової форми публічно-приватного партнерства як міждержавно-муніципально-приватне партнерство, де в якості приватних партнерів можуть виступати іноземні інвестори, а на міждержавному рівні такими партнерами вже виступають не тільки окремі держави, а й різного роду приватні організації. Наразі 150 громад в системі тестують оновлений модуль користувача, невдовзі розширений функціонал буде доступний для всіх органів місцевого самоврядування.

Система DREAM постійно вдосконалюється, але її особливістю є її інклюзивність. Справа полягає в тому, що кожен громадянин зможе стати її активним користувачем. Тобто, він зможе відслідковувати проєкти відновлення власних громад та всієї країни за допомогою модулю e/демократії (e/Dom).

До відбудови може активно долучитися вітчизняний малий і середній бізнес, але державі та в громадах йому треба створити належні економічні умови. У такий спосіб вже працює понад 3 тис підприємців та підприємств, понад 80 % з яких – ФОПи. Йдеться про підрядників, що працюють за 15 МСС-кодами. До них відносяться архітектори, інженери, теслярі, електрики, покрівельники, продавці різних видів будівельної продукції тощо. Також відкриті можливості для бізнесу взяти

участь у тендерах на реалізацію проєктів, що проводить Агентство відновлення, яке реалізує наймасштабніші проєкти відбудови. Також бізнесу варто моніторити публічні закупівлі органів місцевого самоврядування, які реалізують місцеві проєкти [7].

Так, у лютому 2023 р. у Житомирі запрацював перший в Україні сміттєпереробний завод, збудований за кошти приватних інвесторів [6]. Він переробляє побутові відходи Житомира і кількох навколишніх громад, з якими укладені відповідні угоди. Наразі потужності цього заводу дозволяють переробляти до 45 % відходів міста, а коли завод вийде на повну потужність він ще зможе виробляти й паливо з відходів, що замінить 20 млн кубічних метрів газу на рік. При укладанні договору з хорватською компанією Міська влада Житомира виставила умову: інвестори мали заплатити 1,6 млн євро, якщо не введуть сміттєпереробний завод в експлуатацію протягом кількох років, але вони виконали свої зобов'язання. Відповідно, місто взяло на себе зобов'язання протягом 25 років відвозити відходи з усього Житомира на цей завод.

У місті Славути Хмельницької області, щоб залучити додаткові кошти на утилізацію сміття, місцева влада скористалася інструментом міжмуніципального співробітництва. Щоб встановити сміттесортувальну лінію на полігоні вона об'єднала свої кошти з Крупецькою, Берездівською, Ганнопільською та Улашанівською громадами. Подібні приклади об'єднання коштів громад для вирішення проблем сортування та переробки сміття є й в інших регіонах України. Зокрема, заслуговує на увагу досвід Ілленецької громади на Вінниччині, де не тільки сортують сміття на сортувальній лінії, а й зібрані пластмасові пляшки збирають, пресують та здають на переробку приватній структурі. Отримані кошти використовують на благоустрій території райцентру та навколишніх громад, в яких й збирають тверді побутові відходи.

Висновки. У результаті проведеного дослідження встановлено, що в умовах післявоєнного відновлення економіки України особливого значення набуває формування нової парадигми інвестиційного розвитку, заснованої на принципах сталого розвитку, екологічної безпеки та ефективного використання публічних фінансів. Залучення зелених інвестицій у систему публічних фінансів виступає важливим інструментом модернізації економіки, відновлення соціальної та інфраструктурної сфери, а також забезпечення

виконання євроінтеграційних зобов'язань України.

Доведено, що важливу роль у стимулюванні екологічно орієнтованих інвестицій відіграють публічні фінанси, які через бюджетні механізми, державні програми підтримки, систему грантового фінансування та податкові стимули формують сприятливі умови для розвитку зелених проєктів. Особливого значення в цьому контексті набуває запровадження інструментів зеленого бюджетування, що дозволяє інтегрувати екологічні пріоритети у процес формування та реалізації бюджетної політики.

Встановлено, що одним із ключових механізмів реалізації зелених інвестиційних проєктів є публічно-приватне партнерство, яке забезпечує консолідацію фінансових ресурсів держави, органів місцевого самоврядування та приватного сектору. Використання цього інструменту сприяє підвищенню ефективності реалізації інфраструктурних та екологічних проєктів, залученню іноземних інвестицій, а також мінімізації фінансових ризиків у процесі відбудови країни.

Обґрунтовано, що важливим напрямом розвитку зелених інвестицій є активізація участі територіальних громад у реалізації еко-

логічних проєктів, зокрема через механізми міжмуніципального співробітництва, зелених публічних закупівель та використання цифрових платформ управління відновленням, таких як система DREAM. Це сприяє підвищенню прозорості використання фінансових ресурсів, залученню міжнародних донорів та розширенню можливостей фінансування проєктів сталого розвитку.

Дослідження показало, що важливою передумовою ефективної реалізації політики зеленого інвестування є удосконалення інституційного та нормативно-правового забезпечення функціонування системи публічних фінансів, гармонізація національного законодавства з вимогами європейської зеленої таксономії, а також створення сприятливих умов для участі малого і середнього бізнесу у реалізації екологічних інфраструктурних проєктів.

Отже, формування ефективною системи стимулювання зелених інвестицій у межах публічних фінансів має стати одним із ключових напрямів економічної політики України, оскільки це сприятиме не лише відновленню зруйнованої інфраструктури, а й забезпеченню довгострокового екологічно збалансованого розвитку національної економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Азархіна О. 5 практичних порад, як громадам ефективно спланувати відновлення. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/12/7/707435/> (дата звернення 15.02.2026 р.)
2. Бородієнко О. В., Ничкало Н. Г., Малихіна Я. А., Кузь О. В., Коротков Д. С. Публічно-приватне партнерство в освіті як передумова зростання ринків праці: аналіз зарубіжного досвіду. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики*. 2021. № 1. С.409-415. <https://doi.org/10.18371/fcapter.v1i36.228031>
3. Данилишин Б., Богдан Т. Перехід до воєнної економіки. 4 кроки, які повинна зробити Україна. URL: <https://zn.ua/ukr/macroeconomics/perehid-do-vojennoji-economiki-chotiri-holovni-kroki-yiaki-povinna-zrobyty-Ukraina> (дата звернення 15.02.2026 р.)
4. Демчук А. Де громадам шукати додаткове фінансування. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/11/29/707113/> (дата звернення 15.02.2026 р.)
5. Замазеєва Г. Управління енергією: з чого почати шлях до енергоефективності. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/12/22/708004/> (дата звернення 15.02.2026 р.)
6. Колісниченко О. Шефство країн над відбудовою регіонів: чи спрацювала ідея Зеленського. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2023/11/10/706443/> (дата звернення 15.02.2026 р.)
7. Поперешнюк В. Б. Бізнес – клімат для перемоги. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/11/1/706075/> (дата звернення 15.02.2026 р.)
8. Проць Я. Щоб не потонути в смітті. Уроки громад, які впровадили управління відходами. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2023/11/29/707105/> (дата звернення 15.02.2026 р.)
9. Сімонова Л., Букреєва О. Відновлення: самих лише грошей замало, потрібні зміни в дозвільній та законодавчій системах. URL: <https://zn.ua/ukr/war/vidnovlennja-samih-lishe-groshej-zamalo-potribni-zminy-v-dozvilnij-ta-zakonjdavchij-systemah> (дата звернення 15.02.2026 р.)
10. Тополов М. Нова енергетична мапа світу із «зеленими» наддержавами: куди рухається людство. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2023/12/22/708030/> (дата звернення 15.02.2026 р.)
11. Усенко Ю. Енергетична децентралізація в громадах. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/12/7/707435/> (дата звернення 15.02.2026 р.)

12. Чала В. С. Інституціональна структура зеленого фінансування в розбудові глобальної зеленої економіки. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. № 34. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-34-55>
13. Шуляк О. 6 способів долучитися до масштабної відбудови України. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/10/26/705914/> (дата звернення 15.02.2026 р.)

REFERENCES:

1. Azarkhina, O. (2023, December 7). *5 praktychnykh porad, yak hromadam efektyvno splanuvaty vidnovlennia* [5 practical tips for communities on how to effectively plan recovery]. *Ekonomichna Pravda*. <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/12/7/707435/> (in Ukrainian). Accessed February 15, 2026.
2. Borodiienko, O. V., Nychkalo, N. H., Malykhina, Ya. A., Kuz, O. V., & Korotkov, D. S. (2021). *Publichno-pryvatne partnerstvo v osviti yak peredumova zrostannia ryнкiv pratsi: Analiz zarubizhnoho dosvidu* [Public-private partnership in education as a prerequisite for labor market growth: Analysis of foreign experience]. *Finansovo-kredytna diialnist: Problemy teorii i praktyky*, (1), 409–415. <https://doi.org/10.18371/fcapt.v1i36.228031> (in Ukrainian)
3. Chala, V. S. (2021). *Instytutsionalna struktura zelenoho finansuvannia v rozbudovi hlobalnoi zelenoi ekonomiky* [Institutional structure of green financing in the development of the global green economy]. *Ekonomika ta suspilstvo*, (34). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-34-55> (in Ukrainian)
4. Danylyshyn, B., & Bohdan, T. (n.d.). *Perehid do voiennoi ekonomiky: 4 kroky, yaki povynna zrobyty Ukraina* [Transition to a wartime economy: Four steps Ukraine must take]. <https://zn.ua/ukr/macroeconomics/perehid-do-vojennoi-ekonomiky-chotiri-holovni-kroki-yiaki-povinna-zrobyty-Ukraina> (in Ukrainian) Accessed February 15, 2026.
5. Demchuk, A. (2023, November 29). *De hromadam shukaty dodatkove finansuvannia* [Where communities can seek additional funding]. *Ekonomichna Pravda*. <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/11/29/707113/> (in Ukrainian) Accessed February 15, 2026.
6. Kolisnychenko, O. (2023, November 10). *Shefstvo krain nad vidbudovoiu rehioniv: Chy spratsiuvala ideia Zelenskoho* [Patronage of countries over regional reconstruction: Has Zelensky's idea worked?]. *Ekonomichna Pravda*. <https://www.epravda.com.ua/publications/2023/11/10/706443/> (in Ukrainian) Accessed February 15, 2026.
7. Popereshniuk, V. B. (2023, November 1). *Biznes-klimat dlia peremohy* [Business climate for victory]. *Ekonomichna Pravda*. <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/11/1/706075/> (in Ukrainian) Accessed February 15, 2026.
8. Prots, Ya. (2023, November 29). *Shchob ne potonuty v smitti: Uroky hromad, yaki vprovadyly upravlinnia vidkhodamy* [How not to drown in waste: Lessons from communities that implemented waste management]. *Ekonomichna Pravda*. <https://www.epravda.com.ua/publications/2023/11/29/707105/> (in Ukrainian)
9. Shuliak, O. (2023, October 26). *6 sposobiv doluchytysia do masshtabnoi vidbudovy Ukrainy* [Six ways to join Ukraine's large-scale reconstruction]. *Ekonomichna Pravda*. <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/10/26/705914/> Accessed February 15, 2026.
10. Simonova, L., & Bukrieva, O. (n.d.). *Vidnovlennia: Samykh lyshe hroshei zamalo, potribni zminy v dozvilnii ta zakonodavchii systemakh* [Recovery: Money alone is not enough; changes in the permit and legislative systems are needed]. *ZN.UA*. <https://zn.ua/ukr/war/vidnovlennja-samih-lyshe-groshej-zamalo-potribni-zminy-v-dozvilnij-ta-zakonodavchij-systemah> (in Ukrainian) Accessed February 15, 2026.
11. Topolov, M. (2023, December 22). *Nova enerhetychna mapa svitu iz "zelenymy" naderzhavamy: Kudy rukhaetsia liudstvo* [A new global energy map with "green" superpowers: Where humanity is heading]. *Ekonomichna Pravda*. <https://www.epravda.com.ua/publications/2023/12/22/708030/> (in Ukrainian) Accessed February 15, 2026.
12. Usenko, Yu. (2023, December 7). *Enerhetychna detsentralizatsiia v hromadakh* [Energy decentralization in communities]. *Ekonomichna Pravda*. <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/12/7/707435/> (in Ukrainian)
13. Zamazieieva, H. (2023, December 22). *Upravlinnia enerhiiei: Z choho pochaty shliakh do enerhoefektyvnosti* [Energy management: Where to start the path toward energy efficiency]. *Ekonomichna Pravda*. <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/12/22/708004/> (in Ukrainian) Accessed February 15, 2026.

Дата надходження статті: 27.02.2026

Дата прийняття статті: 16.03.2026

Дата публікації статті: 24.03.2026